

Pretul!

Néhány évvel ezelőtt — mikor már biztos volt, hogy az illető pesti ujság megkapta a beutazási engedélyt Romániába — e sorok írója szintén ott ült egy kolozsvári kávéházban és szent meghatottsággal várta, hogy kezébe vegye az első példányt. Pesti ujság — édes Istenem — ténylegesen valódi budapesti ujság... az imént írták pesti ujságírók... most szedték... nyomták... még friss, még nyomdászagú... ó kérem, ne tessenek nevetni. Annak idején egy operettet adtak a nyári színpörben, egy operettet. Nem is operettet, inkább csak operettlit. Ebben az operettliben valami huszárféle egyenruhában kijön a bonviván és egy langy, nagyon langy limonádét énekel a „búbánatos magyar mezőkről“. Egethasogató sikere volt és e sorok írója maga is ott tombolt az első sorokban. Ebbe a levegőbe tessék beleképzelni a pesti ujságot, amint befut frissen, kellemesen, gyors rikkancsok hóna alatt a kolozsvári kávéházba. Sokan vártuk. Megkaptuk. Átforgattuk. Letettük. Kimentünk. Egy kis friss levegőt szívni.

Egy román úr azt mondta: „mond-tam, nem nagy örömük lesz benne“.

Azóta egyre több nagy baloldali ujság kopogtat be a határon aktatáskájában a nyilatkozattal, melyben hűségét csöpög a mindenkori kormány-nak. Hogy ezen a hűségen kívül még mibe kerül ez a szerény kopogtatás, erről sokan tudnának beszélni odaát. Ideát is, hiszen nem erről van szó.

A hangról van szó. Illetve a hangtalanságról. A trianoni határon átcuszkáló pesti lapok úgy sietnek egymásra licitálni a lojalitásban, hogy majd a nyelvüket harapják le.

Nem vár senki irredentát, ez természetes. A sorok közt esetleg meghu-

zódó apró izgatást sem remélhet senki. A román lektornak éles szeme van és a kockázat nagy. Összében tudniillik. Azonban kár többet adni, mint amennyit okvetetlenül kell. Felesleges és undorító még meg is nyalni azt a kezet, amelybe a baksist már belecsúsz-tatták.

Most a legutóbbi hetekben megint besomfordált egy gondosan megfésült ujság a határon. Sikertült neki. És a homlokzatára — főszerkesztő x. y., szerkesztőség Budapestén itt meg itt — felvette még, hogy *Pretul 10 leu*. Ára tíz leu. De így — románul: *Pretul*. Hát vajjon miért? A megszállott területen megjelenő lapok egyike sem tartotta szükségesnek ezt a túlzott „udvariasságot“ — elég enyhe kifejezés — sőt, maga a román kormány sem kérte. Eszeágában sem volt. Nem is szokás. Ki látott ilyent? Vajjon az illető lap Párisba küldött példányaira francia nyelven írja az árat, a berlinire németül? Tudtommal nem. Hát csak épen Románia ennyire szimpatikus neki?

Maniu Gyulában példának okáért minden bizonnyal van annyi jó ízlés, hogy ezt a kis édeskés udvariasságot szemtelennek és utálatosnak találja.

Megvallom ez az a pont, amelyben e sorok írója tökéletesen egyetért Maniu Gyulával. *(Kolozsvári.)*

Erdélyi Helikon a Lipótvárosban. Az Erdélyi Helikon budapesti nagykövete újabban erős diplomáciai balfogásokkal dolgozik. Legújabb eredménye a budapesti Lipótvárossal való bensős kapcsolata.

A helikoni nagykövet ugyanis rájött, ki tudja, mely sugallat folytán arra, hogy az erdélyi írók legmelegebb szívű megértői a Sas-utcai textilnagykereskedésekben és a nagy- meg középban-

kok igazgatói szobáiban ülnek ; ha valakinek Csonka-Magyarországon, úgy pont ezeknek kell Erdély Helikonja. Mit is olvasna a szegény textilbrans a mai ásitó üzlettelenség közepette egyebet? Erdős René Pándy György ifjúságát, e nagyreményű szexuálpatalógiát hirtelen abbahagyatta az *Ujság* közönsége, Pándy György férfinevű nő léteére erőszakosan kimult, nem túrték életét az előfizetők. *Hatvány* Lili újabban színes riportokat ír, apró kis «Noé bárkái», melyekben összehord minden unalmas tücsköt-bogarat. Gott, mit olvasson az ember? *Forró* Pál egészen hideg már, *Ujhelyi* Nándor Berlinben pornodemokrata, egykori pornográfuságának jele sincsen a láthatáron... Az ember elolvassa derék és tapintatos közgazdasági lapjainkból *A három G regényét*, melynek *Klein* Gyula lipótvárosi alkirály a hőse a *Gumi, Ganz és a Georgia* körül... De valami mélyebb, ah, valami finomabb kellene még ; milyen herceg ez az irodalmi gróf, hogy pont a kellő pillanatban szervirozza ezt a Helikont. Reicend lesz az az *Áprily*, az irisorai szarvas mintha itt bögne direkt a Hitelbank alatt és *Remenyiket* is gondolja az ember magának a végvárakról. Ez írta azt a bizonyos tárnát, hogyis állt ma a Salgó, na ami azzal a tőzsdével van, ha legalább flau volna ! Lámpázunk egy kis elszakadtföldi irodalmat, legalább oda dörgölünk vele a halott ébredőknek, hogy megint csak mi védjük a fajt, a Helikont. Az artisztikus fejű gróftól igazán kedves, mikor idejön díszgojnak s annyit cseveg ezekről a Helikon-unalmakról, hogy az ember végre egyszer, igazán jól megnézheti magának, így néz ki egy gróf, aki darabot is ír.

Nem lehetetlen, hogy az Erdélyi Helikon budapesti nagykövetének továbbbi diplomáciai lépése a *Múlt és Jövő*, esetleg az *Egyenlőség* megnyerése felé fog irányulni. A magas irodalompolitikában csak pillanatnyi valőrök vannak s «mond már», mi lesz, ha az Erdélyi Helikon az Egyenlőség keblére borul? ! Hogy az erdélyi irodalomnak a jobboldali lapok és a jobboldali közönség törté az utat? Mondd már, miért legyen törődve egy úttörővel? *Csörsz.*

Ki érti?

„Annak fölismerésével, hogy a trianoni békeszerződés nemcsak az ország végpusztulása előtt szükségképen beállt és az európai békét a magyar vérmérséklet erejével fokozottabb mérvben közvetlenül fenyegető elkeseredés szülte elszántság következményeinek megelőzése és elhárítása céljából veendő mielőbbi revízió alá, hanem annak megváltoztatása a béke biztosítását szolgálni akaró világhatalmi egyensúly kellő megteremtése végett is épen a nagyhatalmak érdekében fekvő és a békétörekvések sikerének veszélyeztetése nélkül többé el nem odázható általános elsőrendű külpolitikai szükségességgé lépett elő.”

Hát ki érti ezt? Egy-kétszeri olvasásra talán senki. Hiszen ha az ember eleve tisztában van a kérdéssel és nem sajnálja az időt arra, hogy elmélyedjen egy kicsit a fent idézett mondat-tömeg útvesztőjében, hát még csak-csak... Idővel és szorgalommal le lehet fordítani magyarra. De kérdehetjük — gondolom joggal — mért nem csinálódik az efféle egyenesen magyarul?

Olcsó nagyon olcsó kis mulatság volna eltréfálgatni kedélyesen „a hivatalos nyelvezet”-szülte csudabogarak felett általában, de épen ez az idézett szörnyszülött nem alkalmas a tréfálkozásra. Ezzel a mondattal kezdődik Budapest székesfőváros revíziós felirata az országgyűléshez. És ilyenformán is folytatódik. Vajjon miért? Újat nem lehet szabadulni ettől a hivatalos stílustól? Nem, nem lehet? Még ilyen nem mindennapi alkalmakkor sem, mint ez a közgyűlés volt, amely a felirat küldését elhatározta? Az eszme igaz, egyenes magyarsága nem érdemelne-e igazabb, egyenesebb, szóval *magyarabb* mondatokat?

Az illetőnek, aki mindezt megfogalmazta, tudnia kell magyarul, hiszen ha nem lenne tisztában a magyar nyelv minden csinjabinjával, talán nem is tudta volna a fenti mondatot ilyen furfangosan, ilyen ravasz hozzáértéssel úgy összevisszabogozni, hogy abból aztán semmiféle épfülv, épnyelvű magyar ember egy szót se értsen.